

Ordrede forhold

Sæddonorere og sæddonation i danske medier

Mohr, Sebastian

Published in:
Kritik

Publication date:
2013

Citation for published version (APA):

Mohr, S. (2013). Ordrede forhold: Sæddonorere og sæddonation i danske medier. *Kritik*, (209), 72-83.

Sebastian Mohr

Ordrede forhold

Sæddonorer og sæddonation i danske medier

Et billede af en mand klædt i røde træningssko, mørke jeans og sort jakke. Han har hænderne i lommerne og skynder sig væk med ryggen vendt mod kameraet. Vi kan ikke se hans ansigt og billedets store hvide titel fortæller os hvorfor: Han har noget at skamme sig over, han er nemlig "den syge donor".

Dette billede med tilhørende overskrift prydede en udgave af *Berlingskes* søndagsmagasin i slutningen af marts 2013. Artiklen handlede om en dansk mand, der havde doneret sin sæd til donorinsemination i 1980'erne. I artiklen læser vi blandt andet, at manden blev diagnosticeret med en arvelig sygdom i 1990'erne, som kan medføre kræft, og at han nu lider under den tanke, at han muligvis har videregivet sygdommen til en række børn, der er blevet født ved hjælp af hans sæd.

Et interview med en sæddonor i en af Danmarks største aviser ville ikke have været muligt for 20 år siden. Sæddonoren som en prominent figur i medielandskabet, der fortæller læseren, hvad det vil sige at være sæddonor, er nemlig et relativt nyt fænomen. Før i tiden var donoren den såkaldte Mr. X, som ingen kendte til, og som levede et liv i anonymitet.

Forandringerne i, hvordan sæddonorer bliver fremstillet i medierne, er nært relateret til den udvikling som reproduktionsteknologierne har gennemgået i de seneste 3-4 årtier så vel som til de etiske og moralske diskussioner, som denne udvikling har ført med sig. Da sæddonation og donorinsemination alvor blev institutionaliseret i løbet af 1970'erne, var donorerne anonyme. At vælge donorsæd gik hånd i hånd med at støtte det lægelige diktum om aldrig at fortælle børnene, hvordan de var blevet til. Dengang var sæddonoren i medierne en figur uden ansigt. Men i løbet af 1980'erne nåede diskussionerne om donoranonymitet et højdepunkt, hvilket medførte, at Sverige som det første land afskaffede donor-

anonymiteten i 1984. De fleste andre lande, som tilslutter donorinsemination fulgte Sveriges eksempel i 1990'erne og 2000'erne. Og denne udvikling kan også følges i medierne, hvor portrætter af og interviews med donorer er blevet mere almindelige i de forløbne år.

Som den britiske antropolog og feminist Marilyn Strathern har påpeget, er måden, hvorpå vi skaber børn med til at forandre, hvordan vi forstår vores relationer til hinanden. Moderne reproduktionsteknologier skaber dermed store forandringer i samfundet. Medierne afspejler denne forandring og er med til at skabe et rum, der gør det muligt at italesætte disse forandringer og deres konsekvenser. Sæddonorens rolle i disse narrativer er således mit fokus her: Hvem italesætter sæddonorer? Hvornår italesættes de? Og hvordan bliver sæddonorer italesat? Artiklens baggrund er mine observationer af, hvorledes sæddonorer udfylder en særlig rolle i mediernes bidrag til den offentlige diskussion om donorinsemination og reproduktionsteknologier generelt.

Ved hjælp af en TV2-udsendelse om sæddonation i serien *Danmark ifølge Bubber* fra 2010, DR's radioreportage *Når far ikke bare er et nummer* fra 2013 og *Berlingskes* reportage om "Den syge donor" fra det samme år, vil jeg gøre sæddonorens rolle i danske medier til genstand for refleksion. Jeg vil kigge nærmere på, hvilken rolle sæddonoren henvises til, når han bruges i danske medier. Når journalister anvender udtalelser og portrætter af mænd, der donerer deres sæd, i deres arbejde, er de nemlig med til at forandre den offentlige diskussion. Og et nærmere blik på, hvem der italesætter sæddonorer, hvornår og hvordan, vil hjælpe med at forstå, hvad der er på spil når reproduktionsteknologier omtales. Inden jeg tilbyder mine svar på disse spørgsmål vil jeg dog tegne en skitse af, hvad vi allerede ved om sæddonoren som offentlig figur.

Hvad ved vi om sæddonoren som offentlig figur? Danmark er et relativt lille land. Men trods kun 5,6 millioner indbyggere er Danmark også en af verdens vigtigste leverandører af donorsæd. Indtil videre findes der ikke en bearbejdning af sæddonationens historie i Danmark, og en fyldestgørende historisk forklaring på, hvorfor det lige præcis er Danmark, der eksporterer donorsæd i store mængder og til hele verden, ville kræve mere plads, end der står til rådighed her.

Den danske kulturforsker Charlotte Kroløkke viser dog med sin analyse af markedsføring af dansk sæd, hvordan forskellige betydninger smelter sammen, når dansk sæd skal sælges. Et billede af Danmark som et naturretigt land, som et lighedssamfund og som et land med kultur, smag og æstetik præger præsentationer af donorsæd på danske sædbankers hjemmesider. Samtidig er omtalen af dansk donorsæd i udenlandske medier som "viking sperm" (vikingesæd) med til at skabe forbindelser til et imaginært rum om skandinavisk historie, kultur og ikke mindst om en bestemt type maskulinitet. Dermed kommer det heller ikke som en stor overraskelse, at der, når danske sædbanker og dansk donorsæd omtales, ofte vises billeder af en muskuløs, behåret mand med nøgen overkrop og vikingehjelm.

Den danske samfundsforsker Stine Adrian peger på, hvordan sædbanker er med til at opretholde en aura af fascination omkring sæddonation. Når journalister trækker på den tvetydige undertone, der klæber til sæddonation som journalistisk emne, så er det oftest uden protest fra sædbankerne, eftersom det er med til at skabe opmærksomhed og dermed også er til gavn for sædbankernes kommercielle interesser. Tvetydige antydninger ligger tit mellem linjerne uden at seksualitet omtales eksplicit som for eksempel i en artikel i den britiske avis *The Guardian* fra slutningen af 2012. Her fortalte en direktør for en sædbank, hvordan en drøm om et hav af sæd vakte hans interesse for at starte en sædbank.

At seksualitet og særligt mandlig seksualitet ofte titter frem i mediehistorier om sæddonation er ikke så mærkeligt. Sæddonation er baseret på masturbation, en meget omtalt, men ikke desto mindre sta-

digvæk tabubelagt seksuel praksis. Samtidig handler donorinsemination om, at man bruger sæd til at inseminere en kvinde, uden at det involverer heteroseksuelt samleje, og i det tilfælde at et heteroseksuelt par har brug for donorsæd, handler det om at bruge en fremmed mands sæd til at få børn. Med andre ord udfordrer brugen af donorsæd ikke kun det, der tit bliver opfattet som en "naturlig" og "rigtig måde" at få børn på (heteroseksuelt samleje), men også forestillinger om køn og kønsrelationer, der bygger på en naturaliseret dikotomi mellem kvinder og mænd.

Som en del af sædbankernes legitimationsarbejde overfor offentligheden, politikere og ikke mindst brugere af donorsæd nedtones seksualiteten dog, så vidt som det er muligt. Sædbanker skal fremstå som ansvarlige virksomheder og aktører der hjælper barnløse par og individer på vej mod en reproduktiv fremtid. Et offentligt image som et sted, hvor mænd "spiller den af" til pornovideoer, ville ikke være tillidsvækkende. Derfor er det også, som min analyse af udvælgelsesprincipper for donorer i danske sædbanker viser, den ansvarlige mand, som sædbankerne efterlyser som donor. Når mænd udvælges til at blive donorer, så foregår udvælgelsen under hensyn til deres grad af ansvarsbevidsthed og under udelukkelse af alt, hvad der kunne tyde på tvetydighed.

Det er dog langt fra den ansvarlige donor, som præger den offentlige fremstilling af sæddonoren. Den britiske retsvidenskabsmand Michael Thomson peger på, at der i diskussionen om donoranonymitet i Storbritannien optegnes tre særlige karakterer: den af offentligheden aflønnede masturbator, lægestudenten med brug for ølpenge såvel som egoisten, der vil sprede sine gener.

Den tyske etnolog Kristina Schneider viser i en gennemgang af repræsentationer af sæddonorer i film og tv-serier i en tysk kontekst et lignende billede: den unge, pæne og sorgløse mand uden meget hensyn til sin omverden ud over dét, at han stiller sin sæd til rådighed. I sin analyse af den amerikanske film *The Kids Are All Right* peger den danske kønsforsker Michael Nebeling Petersen på, at sådan en karakterisering af sæddonorer opfylder en særlig opgave: Når alternative måder at få børn på omtales (i *The*

Kids Are All Right er det to lesbiske kvinder, der får børn ved hjælp af donorsæd), så tjener portrættet af sæddonorer som ansvarsløse unge mænd en større narrativ, en større fortælling, som har som formål at opretholde kernefamilien som den normale måde at være familie på.

Denne måde at karakterisere sæddonorer på findes også i de danske medier. Men samtidig er sæddonorens figur dog også blevet mere kompleks gennem årene. Det hænger først og fremmest sammen med, at det nu er donorerne selv, der kommer til orde i medierne, frem for at det er journalister, der italesætter dem. Ikke desto mindre har sæddonoren stadigvæk en særlig opgave, når han optræder i det danske medielandskab – han er en særlig byggesten i medienarrativer og bruges til at vise, at ordnede forhold i form af vished om faderskab og slægtskab er grundlæggende for et fungerende samfund, som den følgende refleksion skal vise.

Mod ordnede forhold – eksemplariske repræsentationer af sæddonorer i danske medier

De tre valgte eksempler – *Danmark ifølge Bubber*, *Når far ikke bare er et nummer* og “Den syge donor” – afspejler den kompleksitet, der karakteriserer den nutidige journalistiske dækning af sæddonation i Danmark. Ud over det simplificerede billede af den ansvarsløse donor, som stadig er en del af mediehistorierne, præsenteres sæddonoren nemlig også på andre måder. Jeg vil først beskæftige mig med udsendelsen *Danmark ifølge Bubber*, som et eksempel på, hvordan donoren bliver brugt til at reflektere over mandlighed i en reproduktionsteknologisk kontekst. Derefter vil jeg kigge på DR’s *Når far ikke bare er et nummer* og *Berlingskes* “Den syge donor” som eksempler på, hvordan sæddonorer bliver brugt til at diskutere de sociale udfordringer, der opstår med sæddonation.

Danmark ifølge Bubber – Mandlighed i den reproduktionsteknologiske tidsalder

Danmark ifølge Bubber er et program, der svømmer med på reality-bølgen. Seeren tilbydes et indblik i en fremmed virkelighed med værten som dramatiker, der

konstruerer en særlig historie for at formidle denne virkelighed på en underholdende måde. Showets præmis er enkel: Der findes ting i hverdagen, som vi ikke rigtig kan forstå, og Bubber, værten Niels Christian Meyer, vil gerne hjælpe tilskuerne med at danne sig en fordomsfri mening om disse ting. Indenfor showets logik, skal Bubber forstås som en stedfortræder for hr. og fru Danmark. Bubber rejser rundt i Danmark og udspørger andre danskere om deres oplevelser – som kræftpatienter, bodyguards, Schlagerfans etc. Men Bubber spørger også ind til emner som zoofili (sex med dyr), mandlighedsritualer og spiseforstyrrelser. For at forstå andres erfaringer, deltager Bubber i menneskernes hverdag og gør ligesom de gør. Han bliver til Schlager-fan, bodyguard og, i det her tilfælde, sæddonor, et forehavende, der ikke altid, men tit, ender med, at Bubber gør sig til grin; et stilistisk hjælpemiddel, der hjælper til med at italesætte vanskelige temaer som f.eks. sæddonation.¹

I november 2010 kunne tilskuerne følge med i, hvordan “Bubber river sig i banditten på tv”, hvilket var den overskrift hvormed *Ekstra Bladet* annoncerede udsendelsen. I udsendelsen møder vi Mads, en ung mand i midten af 20’erne, som har været sæddonor i 14 måneder og som afleverer en sædprøve tre gange om ugen. Vi møder også Signe, en enlig kvinde i midten af 30’erne, som gerne vil have et barn og som gør brug af donorsæd for at opfylde denne drøm. Og vi stifter bekendtskab med Jasmin, en enlig mor i starten af 30’erne, som er i livskrise efter at hun på sin 30-års fødselsdag får at vide, at hun er født ved hjælp af donorsæd, og hun søger nu manden, der donerede sæd til hendes forældre i 1980’erne.

Det, der er på spil i *Danmark ifølge Bubbers* tematisering af sæddonation, er den mandlige selvforståelse. Episoden tilbyder en refleksion over mandlighed og mandlig identitet i en verden, hvor en mand som far og kæreste ikke er nødvendig og sagtens kan erstattes af en sæddonor. Referencerammen for denne refleksion er ret traditionel. Med Judith Butler, amerikansk filosof og feminist, kunne denne ramme forstås som heteroseksuel matrice. Denne matrice er et strukturerende element for et samfund, der frem-

hæver heteroseksuelt begær og reproduktion som menneskehedens natur. At lesbiske kvinder (nok en stor del af sædbankernes kunder) vælger at få børn gennem donorinsemination, kommer for eksempel aldrig op som emne i episoden, ligesom det heller aldrig diskuteres, om alle sæddonorer virkelig kun tænker på heteroseksuelt samleje, når de onanerer i sædbanken.

Refleksionen over mandlighed stilles op mod, hvad man i en psykoanalytisk forståelsesramme kunne kalde "kastationsangst" – den dybtliggende frygt for at blive kastreret af sin modspiller (i psykoanalytisk forstand faderen) for at triumfere i konkurrencen om en kvinde (som, hvis vi tror på psykoanalysen, nok er moren). Denne kastationsangst bliver allerede eksplicit i starten af episoden. Her vises nemlig som det første et billede af en frysebeholder med sædprøver, mens Bubber spørger: "Hvorfor vælger nogle kvinder at få børn uden en mand?", hvilket efterfølges af et nærbillede af Signe, mens hun siger: "Jeg kan ikke gå ud og trække den her livspartner i en automat, det kan man faktisk med et barn". Kastationsangsten bliver præsenteret ved bogstaveligt at klippe manden ud af billedet og handlingen og i stedet gøre ham til noget, der kan fryses ned.

Sæddonoren i episoden, Mads, får en særlig rolle i italesættelsen af kastationsangsten. Han fungerer som modspiller til Bubber samtidigt med, at han skal vise Bubber, hvordan det er at være donor. Forholdet mellem Mads og Bubber er derfor også kendetegnet af en væsentlig dynamik: På den ene side er Mads manden, der kunne erstatte Bubber som biologisk far, med andre ord et sædsurrogat. På den anden side deler Mads og Bubber et mandligt lyst- og begærsfællesskab – eller i det mindste er episodens iscenesættelse et forsøg på at få tilskueren til at tro på det. Den refleksion over mandligheden, der tilbydes i udsendelsen, udspilles inden for en dynamik af en mand-mand-konkurrence og mandligt heteroseksuelt lyst og begær.

Bubber følger med Mads hen til sædbanken. Udsendelsen giver indtryk af, at alt vi ser, er en naturlig udvikling af Bubbers møder med de forskellige protagonister. Men i virkeligheden er episoden et

omhyggeligt orkestreret narrativ. Mads' helt spontane invitation til Bubber, om at komme med på sædbanken, er nok mere planlagt end programmet vil have os til at tro: "Du må smide en klat, så kan du også bedre sætte dig ind i, hvordan det føles at stå derinde, og hvor meget man egentlig skal ofre personligt for at yde den her gode gerning". Mens musikken kører i baggrunden – en harpe spiller, vekslende høje og dybe toner, som suggererer, at det her er en svær beslutning at træffe – venter vi på Bubbers svar. Tvivlende og med et tøvende ansigtsudtryk bekender han: "Jeg ved bare ikke om jeg kan." Mads reagerer understøttende: "Selvfølgelig kan du det" og slår Bubber let på knæet. Musikken stopper, Mads står op fra sofaen, kameraet zoomer ind på Bubber og Bubber siger grinende: "Jeg onanerer i arbejdstiden". Båndet mellem de to mænd (og tilskueren) er skabt – nu er vi i det her sammen. Samtidig hentyder scenen også til konkurrencen mellem Bubber og Mads. Bubber skal prøve at være sæddonor, ligesom Mads. Men har han også det, der skal til? Dramaet kan begynde.

Vi møder Bubber og Mads igen, da de skal op til sædbanken. Medarbejderen i sædbanken forklarer, at den første gang i sædbanken er altid den sværeste, hvorefter Bubber spørger, om der også er mænd, der ikke får afleveret noget. Kastationsangsten tages altså op igen: Bubber er ikke alene med sin bekymring for, om hans mandlighed vil svigte ham. Scenen forsætter, og mens Mads giver gode råd til, hvordan man bedst rammer koppen, kommer kastationsangsten eksplicit i spil endnu en gang: "Og det er også helt utroligt, hvordan man tænker, hvor svagt det ville være, hvis man ikke kommer ud med et resultat ind i det der glas der. [klip] Føler du dig så mere som mand, fordi du kan levere, og du ved, at der er gang i din sædproduktion, og at den virker?" spørger Bubber Mads. "Ja, det gør man. Det er jo det samme som, når man står på Bakken, og der står en med den der kæmpe hammer og kan ikke få den op og til at ringe. Så går du lige hen, med en hånd og så bang og ding, og så er der bamser", svarer Mads selvbevidst.

Denne eksplicite tematisering af mandlighed viser, hvordan refleksionen over mandligheden udspiller sig i programmet. Bubber, som bærer af

kastrationsangsten, italesætter eksplicit frygten for at blive kastreret. Han tegner et billede af en taber, som ikke er i stand til at onanere og dermed heller ikke i stand til at forplante sig. Mads, taberens modspiller, tegner et billede af gloriøs mandlighed, en sejrende type i kampen om kraft, potens og virilitet. I betragtning af den humoristiske og let ironiske undertone i Bubbers og Mads' konkurrence, kunne Bubbers spørgsmål og den centrale placering af Mads' svar i episoden dog også læses som en måde at latterliggøre Mads' selvforståelse som mand på.

Denne fortolkning tilbyder sig, hvis man betragter, hvordan Mads bliver præsenteret i udsendelsen. Han bliver aldrig vist i andre kontekster end den, der udgøres af hans tilværelse som sæddonor. Andre sociale relationer synes ikke at være vigtige for hans selvforståelse som mand – det er i det mindste, hvad iscenesættelsen formidler. Mads personlighed reduceres dermed til sæddonorens, der onanerer i en sædbank tre gange om ugen. Han har muligvis god sædkvalitet, god potens og godt helbred, men han mangler ikke desto mindre stadigvæk det, der skal til, for at være en rigtig mand: sine egne børn og sin egen familie.

Udsendelsens afslutning og særligt Bubbers resumé gør denne fortolkning synlig. Mads' sejr i mandlighedsarenaen – Bubber har kun 18 millioner sædceller per milliliter, mens Mads har 50 – bliver nemlig til slut overtruffet af Bubber. Imens kamerateamet viser en optagelse af Bubbers sæd under mikroskopet, konkluderer Bubber: At få børn ved hjælp af donorsæd er en god idé, hvis børnene får muligheden for at kende til deres biologiske far – "Men det er nu alligevel lidt trist, at mine små venner her er så sløje. Heldigvis så har de jo fungeret tre gange, for jeg har jo tre skønne unger derhjemme". Episodens sidste sætning kunne med andre ord også læses som bevis for, at det egentlig er Bubber, der har det, der skal til som mand. Han har tre børn, hvorimod Mads må nøjes med at have mange børn, der ikke er hans egne. Og hvor Bubber ikke behøver at blive erstattet af et sædsurrogat, er Mads' reproduktive fremtid ikke afgjort endnu.

Danmark ifølge Bubber italesætter sæddonation og donorinsemination som en etisk acceptabel måde at få børn på, men også som et rum, der giver anledning til refleksioner over mandlig selvforståelse og identitet. Baggrunden for denne tematisering forstås i udsendelsens logik som en samtid, der er karakteriseret af forskellige udfordringer for mænd: kvindernes øgede selvbestemmelse, brugen af reproduktionsteknologier såvel som mandens faldende fertilitet. Ved at etablere sæddonoren som konkurrent til den udfordrede mand, diskuteres mandens nutidige identitetsproblemer i en verden, der anser potens, virilitet og reproduktionsegnethed som mandlighedens centrale kategorier. I denne diskussion er kastrationsangsten, personaliseret af værten Bubber, episodens bestemmende men også ironiske narrativ.

Sæddonoren reduceres derved til et truende sædsurrogat, der har et overskud af potens, virilitet og reproduktionsegnethed. Samtidig vises sæddonoren kun i sammenhæng med sin tilværelse som sæddonor. Et portræt af sæddonoren i en større kontekst og som en del af andre sociale relationer ud over det forhold, han har til sædbanken, mangler fuldstændig. Dermed reduceres hans mandlighed til et spørgsmål om biologi (sædceller) uden at eventuelle andre måder, hvorpå han ville identificere sig som mand, diskuteres.² Sæddonoren synes næsten at stå tilbage som en karikatur, der ikke kan bruges til noget ud over, at han stiller sin sæd til rådighed. Reduceringen af sæddonoren til biologiseret mandlighed tjener dog opretholdelsen af en anden forståelse af mandlighed, nemlig manden som far i konteksten af heteroseksuelt eller reproduktivt familieliv. Ægte mandlighed forstås i *Danmark ifølge Bubbers* kontekst dermed som noget, der gøres – faderskab – og ikke bare noget man har – sæd – placeret i en forståelsesramme, der bygger på heteroseksuel lyst, begær og slægtskab.

"Den syge donor" og Når far ikke bare er et nummer – Om vished og genetisk forbundeth Hvorimod *Danmark ifølge Bubber* spiller på sæddonationens sensationsværdi og image som tabubelagt emne, benytter de næste to eksempler sig af en mere seriøs tematisering af sæddonationens sociale

og sundhedspolitiske udfordringer. Begge eksempler – DR's radioreportage *Når far ikke bare er et nummer* og *Berlingskes* reportage "Den syge donor" – har dog en særlig tilblivelseshistorie, som jeg kort vil redegøre for, inden jeg fokuserer på sæddonorens rolle i deres tematisering af sæddonation.

"Den syge donor" er, som allerede nævnt, en reportage, der udkom i *Berlingskes* søndagsmagasin i marts 2013. Journalisten bag reportagen, Mette Dahlgaard, har arbejdet på forskellige artikler omkring reproduktionsteknologier og særligt sæddonation i *Berlingske* siden efteråret 2012. Artiklerne handler blandt andet om de mange børn, der bliver født ved hjælp af dansk donorsæd og deres historier, donor-anonymiteten og dens konsekvenser, barnløses skæbner, fertilitetsturisme og ægdonation.

I "Den syge donor" optegnes sæddonorens tilværelse som en modig, men ikke desto mindre lidelsesfuld livshistorie. Reportagen handler om Henrik Koch, der donerede sin sæd i 1980'erne. Han blev diagnosticeret med en arvelig sygdom i 1997 – Lynch syndrom – der medfører en svær form for tyktarmskræft. Henriks datter har arvet sygdommen, og på grund af bekymring for, om nogle børn, der blev født ved hjælp af hans donorsæd, muligvis også har arvet sygdommen, henvendte Henrik sig til myndighederne i 1997 med beskeden om, at han er bærer af Lynch-syndromet. Ud fra Henriks historie beskriver reportagen, hvordan myndighederne håndterede sagen derefter. Et udvalg af eksperter besluttede nemlig, at genetiske tests af alle potentielle berørte ville være et uforholdsmæssigt stort forehavende. Samtidig kobler reportagen også en nutidig diskussion af sæddonation til denne historie med et særligt fokus på, hvordan "anonymitetsprincippet [...] altid [har] været uløseligt forbundet med sæddonation i Danmark".

Radioreportagen *Når far ikke er bare et nummer* er lavet af to journaliststuderende, Signe Lene Christiansen og Astrid Bruun Bonnén og blev udsendt som en del af serien *P1 Feature* på DR's radiostation P1 i efteråret 2013.³ Mens "Den syge donor" er en del af en længerevarende journalistisk interesse for feltet reproduktionsteknologier i Danmark, er *Når*

far ikke bare er et nummer resultatet af et studieprojekt på journalistikhøjskolen og baserer sig dermed på mindre stofflig dybde, men ikke desto mindre på den samme følsomhed for sociale og sundhedspolitiske spørgsmål.

Når far ikke bare er et nummer tager udgangspunkt i Jespers lidelseshistorie. Jesper er 42 år gammel og har været anonym sæddonor i 1990'erne. Vi erfarer, at han kun gjorde det for pengenes skyld. Nogle år efter han stoppede med at donere sæd, fik han dårlig samvittighed på grund af sin anonymitet som donor. Denne dårlige samvittighed udviklede sig til en mindre livskrise: Han kunne ikke komme sig over sin bekymring for, hvad der ville ske med alle de børn, der ikke har kendskab til deres biologiske far. Jesper kalder sin beslutning om at være sæddonor det sorteste kapitel i sit liv. Uden penge ville han aldrig have gjort det. Hans fortælling bliver sidestillet med to, af os, bekendte skæbner: Mads, nu 29 år, som var rival til Bubber og som her fungerer som den gode sæddonor, fordi han donerer som ikke-anonym donor, såvel som Jasmin, nu 35, og også allerede kendt fra *Bubber ifølge Danmark*, som hjælper med at forstærke Jespers lidelseshistorie med en fortælling om at have det svært med ikke at kende til sin biologiske far.⁴

Begge eksempler står i en særlig sammenhæng med to udviklinger i løbet af 2012. For det første trådte en ny lovgivning i kraft i oktober 2012, der medførte, at danske sædbanker for første gang kom under regulering af befrugtningensloven. Denne ændring betød også, at Sundhedsstyrelsen, via lovgivningen, skærpede reglerne for brugen af dansk donorsæd. Hvor det indtil 2012 var muligt at bruge sæd fra en donor til 25 familier, så begrænser Sundhedsstyrelsens nye vejledning dette antal til 12.

Den anden udvikling, der står i sammenhæng med begge eksempler, var DR's genoptagelse af en historie, der var i medierne i 2011 om en dansk sæddonor med en arvelig sygdom ved navn NF-1. Donoren blev diagnosticeret med sygdommen i begyndelsen af 2010. Hans sæd var blevet brugt til 43 børn og mindst 9 af dem fik sygdomsdiagnosen, som betyder, at de muligvis vil udvikle neurologiske defekter senere i livet. Sundhedsstyrelsens nye regler

for sæddonation står mere eller mindre i direkte forbindelse til denne sag og havde været under udarbejdelse efter den.

Selve historien om sæddonoren blev af medierne bragt frem i offentligheden første gang i foråret 2011, da forskellige mødre stod frem med deres ærgrelse over fertilitetsklinikkernes og sædbankens håndtering af sagen. Historiens anden runde i medierne i september 2012 efterfulgtes dog af meget større opmærksomhed. DR's iscenesættelse af historien, sædbankens dårlige håndtering af medierne og Sundhedsstyrelsens optræden er muligvis nogle af de årsager, der førte til, at historien skabte store nationale overskrifter – *Ekstra Bladets* artikler lignede en hetzkampagne mod sædbankens direktør – og at der var medieekkoer i blandt andet Storbritannien og USA. Begge eksempler, "Den syge donor" såvel som *Når far ikke bare er et nummer*, skal ses som en direkte følge af denne mediebølge i slutningen af 2012, som var inspireret på den ene side af lovgivningsændringen og på den anden af et medieorkestreret spektakel.

Den journalistiske dækning af NF-1 sagen italesatte kun sæddonoren som sygdomsbærer og demonstrerede ingen virkelig interesse for hans historie. Den ukendte og anonyme donor fungerede i denne sammenhæng som et skrækbillede for nutidens reproduktive udfordringer – en ukendt genetisk tidsbombe. Derimod tager *Berlingskes* "Den syge donor" såvel som DR's *Når far ikke bare er et nummer* udgangspunkt i sæddonorernes synspunkter og erfaringer. Ikke desto mindre bruges sæddonoren dog også her til at italesætte sæddonation og donorinsemination som en tvivlsom form for reproduktion. Baggrunden for begge eksempler er nemlig en diskussion om donoranonymitet og særlig dennes negative konsekvenser for samfundet, folkesundheden, familieliv, donorbørn og ikke mindst sæddonoren selv. Donortilværelsen bliver problematiseret som ophav til mulige uoverskuelige samfundsmæssige og personlige konsekvenser.

Det større narrativ i "Den syge donor" og *Når far ikke bare er et nummer* er præget af en antagelse om, at uvished og anonymitet er skadelig for individet og samfundet. Viden om forbundethed forstås

derimod som løsningen på de bestående problemer – lige meget om de er af personlig natur, eller om de berører samfundet som helhed. Begge eksempler påstår altså, at det eneste rigtige valg når man er sæddonor er at være en ikke-anonym donor, som kan kontaktes af børnene, når de fylder 18.

Dette narrativ kan forstås i konteksten af, hvad den tyske kulturanthropolog Maren Klotz kalder for "the imperative to connect" (imperativet om at forbinde sig) med henvisning til den britiske antropolog Jeannette Edwards og den tyske kulturanthropolog Michi Knecht. At donoranonymiteten fremhæves som centralt omdrejningspunkt for samfundets og individets velbefindende, bliver forståeligt, når dette imperativ bringes i spil. I en informationsteknologisk og reproduktionsteknologisk tidsalder er skabelsen af forbindelser og relationer – digitalt men også slægtskabsmæssigt – nemlig noget godt i sig selv. At skabe forbindelser hjælper med at tilskrive mening til nye identiteter som for eksempel donorbarnet eller surrogatmoderen. Samtidig hjælper disse forbindelser med, at nye familieformer, der indebærer flere udgaver af mor, far og søskende samt nye former for tilblivelse uden seksuelt samleje, stabiliseres som legitime og holdbare. Den amerikanske sociolog Laura Mamo kalder dette meningsarbejde "affinity-ties" (sammenhængsfølelse). Hun peger på, hvordan "affinity-ties" bliver brugt til at forstærke forbindelser mellem forældre og deres børn, når disse er født ved hjælp af donorsæd.

På samme tid skal tematisering af sæddonation i "Den syge donor" og *Når far ikke bare er et nummer* også forstås i sammenhæng med, hvad den amerikanske antropolog Kaja Finkler kalder for *biomedicalization of kinship* (biomedikalisering af slægtskab). Ud fra dette perspektiv ses viden om slægtskab og skabelsen af forbindelser som en følgevirkning af den genetiske videns øgede betydning. Slægtskabsrelationer opsøges, fordi de er bærere af værdifuld viden. I en verden, der tilskriver generne en næsten hellig funktion som bærere af ikke bare biologiske informationer, men også hele ens fremtidige livshistorie og identitet, er viden om den personlige medicinske historie guld værd.

På denne baggrund opfylder sæddonoren en særlig opgave i "Den syge donor" og *Når far ikke bare er et nummer*. Hans personlige historie og hans udtalelser anvendes som en kritik af sæddonation og donorinsemination. Det sker ved at fokusere på sæddonorens lidelseshistorier, et valg, der fører til en italesættelse af donorinsemination som en tvivlsom måde at få børn på. Denne kritik konstrueres gennem en reducering af donorens tilværelse til bare at være sæddonor (ligesom i *Danmark ifølge Bubber*), selvom udgangspunktet for begge eksempler er sæddonorens egne erfaringer og synspunkter. Samtidigt skjules den journalistiske agenda, der ligger bag ved historien, så vidt muligt. I stedet for arbejdes der hovedsageligt med citater fra protagonisterne og andre samtidsvidner. Disse klippes sammen til et særligt narrativ, der synes at være protagonisternes ufiltrerede synspunkter. På den måde sættes sæddonation og donorinsemination i et tvivlsomt lys som ansvarsbevidst valg i nutidens reproduktionsteknologiske tidsalder. Manglende viden om ens biologisk-genetiske slægtskabsrelationer forstås i "Den syge donor" som fatal for samfundets og donorbørnenes reproduktive fremtid og i *Når far ikke bare er et nummer* for individets selvforståelse og identitet. Sæddonoren repræsenterer i begge eksempler de lidelser, der synes at opstå, når donorinsemination foregår på en ansvarsløs måde – hvorved uvished om genetisk forbundenhed forstås som ansvarsløs.

Stilistisk benytter "Den syge donor" såvel som *Når far ikke bare er et nummer* sig af særlige midler til at fremhæve det lidelseselement, der fremtræder i sæddonorernes fortællinger. Som jeg kort beskrev i indledningen er billedudvalget i *Berlingskes* reportage påfaldende. Forsiden viser sæddonoren med ryggen mod kameraet, som om han skammer sig. Det eneste andet billede af donoren er et uigenkendeligt portræt, der viser donorens refleksion i et vindue. I radioreportagen er der særlige musikindslag, der fremhæver en trist, næsten trykkende stemning. Den musikalske ramme for reportagen består af forskellige udsnit af et melankolsk instrumentalt stykke fra det amerikanske band Explosions in the Sky ved navnet "Your hand in mine" (*Din hånd i min*). Den triste guitarmusik er det første og det sidste, lytteren hører. Undervejs dukker

stykket op igen, når der skiftes fra den ene til den anden protagonist. Samtidig hører lytteren uddrag fra en gammel optagelse af børnerim som for eksempel Louis Levys "Sørens far har penge".

Ud over billeder og musik som stilistiske midler, der forstærker indtrykket af lidelse, bruger begge eksempler dog en særlig narrativ strategi til at knytte sæddonorens fortællinger til en etisk diskussion om donoranonymitet og uvished. Lidelseshistorier bliver nemlig spejlet i fortællinger, i hvilke lidelsen ikke er til stede – eller det er i det mindste, hvad vi bliver fortalt som læsere eller lyttere. Samtidig bliver disse lidelsesfrie historier præsenteret som et resultat af åbenhed, viden og vished, hvorigennem lidelsen i sæddonorernes historier bliver fremstillet som en følge af anonymitet, ikke-viden og uvished.

I "Den syge donor" bruges sæddonorens datter som et eksempel på, at vished om genetisk forbundenhed og viden om slægtskab beskytter mod lidelse:

"Af Henriks egne børn kan hans 26-årige datter se frem til også at udvikle sygdommen på et tidspunkt. Hun kender den ekstra godt, da hun som medicinstuderende også interesserer sig for sygdommen på forskningsbasis. Datteren fortæller, at hun ikke går rundt med en daglig frygt for at blive syg, og hun lader sig heller ikke begrænse af risikoen. Men den viden, hun har opnået om genfejlen, gør hende afklaret med, at der er en række forholdsregler, som hun skal tage i sit liv. For kvinder, der har Lynch-syndrom, får øget risiko for at udvikle livmoder- og æggestokkræft. Æggestokkræft er forholdsvis aggressiv og også svær at opdage. Det betyder, at kvinder med Lynch-syndrom ofte tilrådes at få fjernet deres livmoder og æggestokke, når de har fået børn. "Jeg er glad for, at jeg ved, at jeg har genfejlen, og at jeg kan gøre noget for at forebygge sygdommen. Jeg kan tage forholdsregler, og det har blandt andet fået mig til at overveje, om jeg skal have børn i en tidligere alder end eksempelvis mine veninder," siger Henriks datter."

Hendes historie spejler på den ene side donorbørnenes skæbne, som må leve i uvished og som ikke kan gøre noget og derfor må se frem til lidelser. På den anden side stilles hendes historie dog også op

mod sæddonor Henriks egen lidelseshistorie ved at placere hende som barn af åbenhed og vished, hvorimod Henrik måtte leve i uvished om sin egen sygdom i årevis. Hvorvidt det faktisk var uvished, der skabte lidelse i Henriks liv, eller hvorvidt visheden skabte lidelser i Henriks datters liv, som Henrik ikke havde at gøre med, får vi dog ikke noget at vide om.

I *Når far ikke bare er et nummer* placeres Jespers lidelseshistorie i kontrast til Mads' fortælling. Jespers historie optager mest tid i reportagen. Han er også den første, som lytteren introduceres til. Han præsenteres som en mand, der har begået en fejl i sin ungdom:

“Det var sådan lidt skamfuldt for mig, altså. [klip] Jeg gjorde det mest fordi det var meget nemme penge. Det var ikke noget, jeg havde ikke nogen idé om at jeg hjalp nogen. [klip] Et eller andet sted synes jeg ikke det var, at det var en god ting at gøre, fordi jeg selv er vokset op uden en far. [klip] Men jeg vidste ikke, hvor stor betydning det havde for mig alligevel, jeg vidste ikke hvor dybt det var i mig i en eller anden forstand”.

Jespers fortælling bliver hverken præsenteret i sin egen logik eller i den logik og dynamik, der prægede samtalen mellem ham og journalisten. Lytteren får en sammenklippet version, hvor journalisternes spørgsmål skjules. Samtidigt kontrasteres lidelseshistorien med Mads' fortælling om, at han er ikke-anonym donor, og at penge ikke var afgørende for ham: “For mig fylder pengene ikke noget, og det har de aldrig rigtig gjort”. Derefter forklarer Mads, at han gik til sædbanken fordi han havde en mistanke om, at han var infertil. Da han så fik at vide, at hans sædkvalitet var god nok til, at han kunne blive sæddonor, ville han gerne hjælpe barnløse: “Hvis man er et sted i sit liv, hvor man har overskud, så har man også en forpligtelse til at bidrage til samfundet på en eller anden positiv måde, og det valgte jeg så at gøre ved at blive donor”.

Kontrasteringen mellem Jesper og Mads fortsætter gennem hele reportagen. Jespers livskrise bliver italesat som et resultat af et dårligt valg og korrumpierende penge. Forbindelser til andre muligvis lige så vigtige aspekter i hans liv forfølges ikke. Hans

antydning, at han også voksede op uden far, bruges tværtimod til at bekræfte lidelseslogikken. Mads' historie derimod bruges til at vise, hvordan sæddonortilværelsen kan se ud, hvis anonymitet og uvished erstattes med et bevidst valg om åbenhed, vished og viden om forbundethed. Hans livshistorie vises kun som strålende og lykkelig; ingen lidelse i hans liv – eller det er i hvert fald det, som lytteren får at vide. Et muligt spor om frygten for infertilitet forfølges ikke, ligesom det aldrig italesættes, hvorfor Mads vælger at træde frem i medierne igen og igen.

Ved at fokusere på særlige lidelseshistorier stiller “Den syge donor” og *Når far ikke bare er et nummer* spørgsmålstejn ved sæddonation og donorinsemination som ansvarsbevidste måder at sætte børn i verden på. Anonymitet, uvished og ikke-viden forstås i begge eksempler som afgørende for den lidelse, der portrætteres. Sæddonoren bliver derved til en figur, der eksemplificerer den lidelse, der skabes, når reproduktionsteknologier bruges uden åbenhed, vished og viden om forbundethed. Samtidig bliver sæddonorens historie kun præsenteret i sammenhæng med hans tilværelse som donor. Det vil sige at selvom sæddonorernes egne erfaringer og synspunkter er udgangspunktet for “Den syge donor” såvel som *Når far ikke bare er et nummer*, så reduceres donorerne til dem, der stiller deres sæd til rådighed. Deres fortællinger bliver kun forstået i sammenhæng med deres valg om at være sæddonor, og deres tilværelse som donor bliver kun sat i sammenhæng med et valg om anonymitet eller åbenhed. Denne ensidige tilskæring kan forstås i konteksten af den stigende biomedikalisering af slægtskabet, hvor viden om genetisk forbundenhed er afgørende for et individs fremtidige liv, og en allestedsnærværende imperativ om at skabe forbindelser, der anser forbundethed og det at skabe forbindelser som noget godt i sig selv. Åbenhed, vished og viden om forbundethed bliver til løsningen på reproduktionsteknologiernes etiske problemer.

Konklusion Sæddonation er et hyppigt emne i de danske medier. Eksportsuccesen af dansk sæd følges op af historier om barnløse par, queer-familier, donorbørn, etiske udfordringer og ikke mindst sæd-

donorer. Sæddonoren har dog fået mere opmærksomhed i de seneste år, end tilfældet var for 10 år siden. Fra at have været en ukendt Mr. X er sæddonoren blevet til en mand med ansigt og egen historie. I samspil med den udvikling, som reproduktionsteknologierne har haft – såvel som de lovgivningsmæssige ændringer, der er sket over de sidste 2 årtier, samt den socialvidenskabelige forskning om sæddonation og særligt sæddonorer, der har vist kompleksiteten af feltet sæddonation – er den journalistiske dækning af sæddonation også blevet mere omfattende. Hvor sæddonoren mere eller mindre var en skyggeagtig figur for nogle år siden, er han nu en genkendelig person i dansk tv i den bedste sendetid og fylder flersidede artikler i Danmarks største landsdækkende dagblade.

Sæddonorens figur og hvad denne figur bruges til i de danske medier var hovedfokus i den her artikel. Ved hjælp af tre udvalgte eksempler – TV2's *Danmark ifølge Bubber*, avisartikler som *Berlingskes* "Den syge donor" og DR's radioreportage *Når far ikke bare er et nummer* – diskuterede jeg, hvad der står på spil, når sæddonorer portrætteres i de danske medier.

Sæddonoren bliver i alle tre eksempler reduceret til sin tilværelse som donor. *Danmark ifølge Bubber*, "Den syge donor" såvel som *Når far ikke bare er et nummer* viser kun sæddonorerne i forbindelse til sæddonation. Andre relationer end dem, der bliver skabt gennem at være sæddonor, og andre livsaspekter end dem, der anses for at være relateret til sæddonation, bliver ikke italesat eller berørt. Sæddonorerens livshistorier, der udgør udgangspunktet for alle tre eksempler, forstås og fortolkes som en følge af tilværelsen som sæddonor. Dermed reduceres mændene bag ved titlen som sæddonorer til leverandører af sæd, til dem, der stiller deres sæd til rådighed. Personlighederne bagved denne tilskrivning udfoldes ikke.

Reduceringen af sæddonoren til donortilværelsen sker gennem to narrative strategier. Alle tre eksempler skjuler mere (som for eksempel i "Den syge donor") eller mindre (som for eksempel i *Danmark ifølge Bubber* og *Når far ikke bare er et nummer*) den journalistiske agenda, der ligger bag ved det færdige medieprodukt, altså det, der fik journalisterne til at

beskæftige sig med selve emnet, og journalisternes egne holdninger og positioner. Seerne, læserne og lytterne får ikke at vide, hvilke spørgsmål der var afgørende for det individuelle narrativ. I stedet præsenteres publikum for en sammenklippet version af protagonisternes udsagn, der synes at være en naturlig følge af protagonisternes livshistorier. Dermed skabes indtrykket, at medierne præsenterer en virkelighed, som virkelig findes og som medierne blot er talerør for. Dog er denne virkelighed, som den præsenteres i udsendelser og artikler, også blot skabt af journalisterens arbejde, der tager udgangspunkt i særlige kulturelle, historiske, politiske og ikke mindst individuelle forhold.

For det andet bruges i de her valgte eksempler særlige historier, der sikrer offentlighedens opmærksomhed. Samtidig præsenteres publikum ikke for en relativisering af disse historier gennem en sammenligning med den større kontekst af sæddonation og donorinsemination. Den lidende sæddonor udgør et begrænset, hvis ikke forsvindende mindretal af alle sæddonorer. Alle tre eksempler bruger casestudier, der viser, hvad der *kunne* ske, når mænd vælger at blive sæddonorer, men ikke, hvad der sker de fleste af gangene. Der henvises eller relateres ikke til forskning omkring sæddonation og sæddonorer – hverken kvantitativ eller kvalitativ – der kunne fungere som kontekst for casestudierne. Casestudier med hver deres særlige omstændigheder bruges i stedet for som et udsagn om sæddonation og donorinsemination som et helt genstandsfelt.

Til iscenesættelsen af historier og for at hjælpe den skjulte agenda på vej, bruges derudover særlige stilistiske midler. I *Danmark ifølge Bubber* er en humoristisk fremgangsmåde behjælpelig med at kunne tematisere vanskelige emner som sæddonation og mandlig selvforståelse. I "Den syge donor" er den visuelle komponent med til at forstærke indtrykket af lidelse og skamfølelse, mens musikken sætter den lidende ramme for *Når far ikke bare er et nummer*. Disse midler indarbejdes i den overordnede narrativ på en måde, så de ikke træder frem, men tværtimod understøtter narrativet uden at vække for meget opmærksomhed.

De valgte eksempler afspejler dermed det dan-

ske medielandskab på den måde, at alle tre viser en generel åbenhed over for reproduktionsteknologier. Nye måder at få børn på accepteres bredt. Det betyder dog ikke, at etiske og moralske udfordringer, som for eksempel et generelt krav om viden om genetisk forbundethed, ikke diskuteres, tværtimod. Medierne er gode til at skabe opmærksomhed og tage dilemmaer op, når de bliver ignoreret af myndighederne eller den politiske offentlighed. Dette sker dog på mediernes egne præmisser og forudsætninger.

En af disse præmisser synes at være en overenskomst om; at brugen af reproduktionsteknologier som sæddonation og donorinsemination kun skal accepteres, så længe der følges et kendt mønster af begærs- og slægtskabsrelationer. Som de tre eksempler viser, forstås sæddonation og donorinsemination som ansvarsbevidste og dermed acceptable måder, hvis de foregår under ordnede forhold – vished om faderskab og familierelationer (*Danmark ifølge Bubber*) samt vished om genetisk slægtskab ("Den syge donor", *Når far ikke bare er et nummer*) er afgørende. Viden om genetisk slægtskab ses som forudsætning for ordnede familierelationer. Det betyder dog ikke, at forældreskab nødvendigvis skal følge genetisk slægtskab eftersom queer-familier og socialt faderskab sættes på lige fod med traditionelt forældreskab. Det der synes at være på spil i stedet for i de danske medier, når reproduktionsteknologier omtales, er en samfundsorden, der bygger på ordnede forhold skabt gennem vished og viden om forbundethed. Og sæddonoren bruges til at italesætte den implicite og normative antagelse om, at ordnet vished er grundlæggende for et fungerende samfund. Som den her eksemplificerede diskussion viser, er det nemlig uvished om faderskab og genetisk slægtskab, der ses som en farlig intervention i forhold til individets, familiens og dermed også samfundets fremtid.

Tak Jeg vil gerne takke min kollega Anja Marie Bornø Jensen for nyttige idéer og kommentarer til tidligere versioner af dette bidrag. Mange tak også til Klaus Høyer, Karen Dam Nielsen og Maria Olejaz for deres daglig inspiration på kontoret, der var med til at forme idéerne til dette bidrag.

Litteratur

- Strathern M. *After nature: English kinship in the late twentieth century*. Cambridge: Cambridge University Press; 1995.
- Kroløkke "C. Click a Donor. Viking masculinity on the line". *Journal of Consumer Culture* 2009;9:7-30.
- Adrian S. "Sperm stories: Policies and practices of sperm banking in Denmark and Sweden". *European Journal of Women's Studies* 2010;17:393-411.
- Mohr S. "What does one wear to a sperm bank? Negotiations of Sexuality in Sperm Donation". *Kuckuck notizen zur alltagskultur* 2010;25:36-42.
- Thomson M. *Endowed: Regulating the male sexed body*. New York: Routledge; 2008.
- Schneider K. "Das öffentliche Bild des Samenspenders in Fernsehserien und im Film". I Knecht M, Heinitz AF, Burghardt S, Mohr S, editors. *Samenbanken – Samenspender. Ethnographische und historische Perspektiven auf Männlichkeiten in der Reproduktionsmedizin*. Berlin: LIT Verlag; 2010, p. 68-80.
- Petersen MN. "To belong to the living – om queer slægtskab og reproduktiv futurisme". *Kvinder, Køn og Forskning* 2013; 2013: 10-24.
- Butler J. *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge; 1990.
- Mohr S og K Høyer. "Den gode sædcelle... En antropologisk analyse af arbejdet med sædkvalitet". *Kultur & Klasse* 2012; 113: 45-62.
- Klotz M. "Making connections: Reflecting on trains, kinship, and information technology". I Knecht M, Klotz M, Beck S, editors. *Reproductive technologies as global form. Ethnographies of knowledge, practices, and transnational encounters*. Frankfurt, New York: Campus; 2012. p. 111-36.
- Mamo L. "Biomedicalizing kinship": Sperm banks and the creation of affinity-ties". *Science as Culture* 2005 Sep 1;14:237-64.
- Finkler K. "The Kin in the Gene: The Medicalization of Family and Kinship in American Society". *Current Anthropology* 2001; 42:235-63.

Noter

- 1 Denne tilgang – immersion i en fremmed hverdag – har en lang tradition i journalistik hvor amerikanske journalister levede blandt fattige mennesker allerede i starten af det 20. århundrede, for at afsløre deres elendige livsvilkår i byer som Boston og Chicago. Men også empiriske fag som antropologi, etnologi og sociologi bygger på denne etnografiske tilgang til erkendelse: Hvis man vil forstå, hvordan verden ser ud fra andre menneskers synspunkt, så skal man leve deres hverdag. Det er altså en særlig hverdag, der er af interesse for antropologer, journalister og Bubber. Men showets format

minder også om børnefernsejser, hvor børnene oplyses på en pædagogisk måde om, hvordan noget fungerer. Bubber er da også kendt fra adskillige børneprogrammer på den danske tv-station TV2. Særlig *Snurre Snups Søndagsklub* (1994–2005) kunne anses som forløber af *Danmark ifølge Bubber*. Udover underholdende elementer som tegneseriefilm og live-koncerter diskuterede Bubber i *Snurre Snups* nemlig også emner som blandt andet politik såvel som unges alkoholforbrug. Børnene skulle involveres i diskussionen uden at pålægge dem et særligt dømmende perspektiv fra starten af. Denne pædagogiske og oplysende tilgang kan genkendes i *Danmark ifølge Bubber*.

- 2 Hvorvidt målinger af sædkvalitet overhovedet kan anses som eksakte og hvordan forståelsen af hvad sædkvalitet egentlig er skifter fra kontekst til kontekst har Klaus Høyer, professor for medicinske teknologi- og videnskabsstudier på Københavns Universitet, og jeg analyseret i en artikel om sædkvalitet i tidskriftet *Kultur & Klasse*.
- 3 Udsendelsen var egentligt planlagt til oktober 2013, men som artiklens forfatter fik at vide til skrivningstidspunktet besluttede DR sig til at rykke udsendelsen til december 2013.
- 4 Min egen forskning i sæddonation og særligt sæddonorer i Danmark blev direkte og indirekte inddraget i disse to eksempler. Både *Berlingskes* journalist og journaliststuderende kontaktede mig for at få et forskningsperspektiv på emnet. Dette er interessant i sig selv, fordi forskere med en kvalitativ empirisk tilgang til forskningsfeltet sjældent kommer til orde i journalistisk arbejde om sæddonation. Traditionelt citerer journalister enten medicinske fagfolk eller etisk sagkyndige som eksperter i sammenhæng med reproduktionsteknologier.

Sebastian Mohr, f. 1980.

Kulturanthropolog fra Humboldt Universitet i Berlin. Nu ph.d.-ansat på Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Center for Medicinske Videnskabs- og Teknologistudier ved Københavns Universitet. Ph.d.-projektet handler om sæddonation og særligt sæddonorer i Danmark. Sidste udgivelse på dansk: *Kvinder, Køn & Forsknings* særnummer [kvæer] om queer-forskning i de nordiske lande sammen med kønsforskere Lovise Haj Brade og Erika Lundell.

Kropumuligheder

RUNE GADE tungetegninger,

forførelse side 4 **KARIN NYKVIST**

røvkneppende tekst, *Body*

Shades of Grey side 14 **NAN BERDES**

den kongelige dildo, Kussa

og Kussigne side 12 **TINE BYRCKEL**

Lacans dobbeltseng side 35 **LILIAN**

MUNK RÖSING moi-peau, den

lækkende krop side 16 **HANS ULRIK**

ROSENGAARD nypuntanisme,

barnens bevægelser side 37

CHRISTIAN GRAUGAARD børns

seksualitet side 32 **SEBASTIAN MOHR**

sæddonoren, smide en kat

Nr. 209. December 2013

Redigeret af

Ursula Andkjær Olsen og Elisabeth Friis

kropumuligheder

- 4** Rune Gade 6 billeder *Refleksioner over nogle uartige tegninger af Andrea Lind-Valdan*
- 14** Karin Nykvist Taget af teksten *Den kvindelige læser fra Marias bønnebog til Mummy Porn*
- 22** Nan Gerdes Jeg morer mig i alle genrer *Det sene 1700-tals franske frivole teaterscenerier*
- 35** Tine Byrckel Lacan, begæret, kvinde(n) og fallos i en fransk dobbeltseng den 13. marts 1973
- 44** Lillian Munk Rösing Når kroppen flyder *Om kropsvæsker i aktuel dansk litteratur*
- 51** Hans Ulrik Rosengaard Om den slags sjov, det er så svært at grine af
- 62** Christian Graugaard Barnets byrde *Betragtninger om børns seksualitet før og nu*
- 72** Sebastian Mohr Ordrede forhold *Sæddonorere og sæddonation i danske medier*

kønt

Kritik inviterer danske forfattere til at skrive om køn, samfund og menneskers livsformer

- 85** Nielsen Triptykon

113 Kritik

Thomas Boberg Morten Chemnitz *Inden april*

Charlotte Engberg Morten Søndergaard *Fordele og ulemper ved at udvikle vinger*

Iben Engelhardt Andersen Asta Olivia Nordenhof *Det nemme og det ensomme*

herrens mark

Kritik inviterer danske forfattere til at skrive om menneske, natur og samfund

- 120** Pernille Abd-El Dayem Omkring en gul mur

124 Kritik

Per Øhrgaard Daniel Birnbaum og Anders Olsson *Den anden føde. Et essay om melankoli og kannibalisme*

Søren Schou Erik A. Nielsen *H.A. Brorson. Pietisme, meditation og erotik*

Ole Morsing Jakob Ladegaard *Bogen og folket: den romantiske litteraturs politik*

Artikler

- 135** Lars Ole Sauerberg Lystlæsning og digitaliseret litterær tekst
- 144** Michael Høxbro Andersen "Prøv at forstå det ved at kalde det sygdom" *Sygdomsfortællinger i Franz Kafkas "Forvandlingen"*
- 155** Predrag Crnković Hvordan man skriver en roman